

lertid sikkert, nemlig det, at Loven, hvad Gaardbrugerclassen end i Almindelighed kan have vundet ved den, for enkelte Gaardbrugerfamilier har indført et Onde af meget stor Betydning, idet nemlig Fæstefamilier udelukkende af Hensyn, der ikke ere hentede fra dem selv, men deels fra Godseierenes, deels fra andre Fæstefamiliers Fordeel, ere blevene affkaarne Udsigten til at faae de Gaarde, hvorved de hidtil have levet og været, enten i Eiendom eller i alt Fald i fornyet Fæste; men dette er et Onde af en saadan Betydning for de Familier, hvem det rammer, et Onde af en saadan Haardhed og saa umotiveret, naar man alene henseer til disse Familier, at jeg troer, der er al Anledning for Staten til at søge at raade Bod derpaa. Der kan, naar man vil gjøre dette, tænkes forskjellige Midler dertil, og jeg for mit Bedkommende skal sige, at jeg vil give ethvert passende Middel, som tillige er virksomt i denne Henseende, Fortrinet for det, som jeg vil bringe i Forslag. Af de Veie, hvorpaa man kunde slaae ind, frembyder den sig nærmest for Tanken, at man havde Bestemmelsen om den Præmie, der er sat for Godseierne, men noget Saadant vil jeg ikke foreslaae, navnlig af to afgjørende Grunde. For det Første vil jeg nemlig ikke bringe i Forslag at affkaffe en saa ny Bestemmelse, hvis mullig gavnlige Følger maaskee endnu ikke kunne være fuldstændig fremtraadte, og som i alt Fald endnu ikke ere modbeviste, og for det Andet er der den væsentlige Grund, at man ved at have Bestemmelsen om Præmier ikke vilde komme de Fæstefamilier til Hjælp, til hvis Eiendoms Inddragelse Godseieren allerede har erhvervet en løblyg Ret, idet han allerede har bortsolgt saa Meget af det øvrige Fæstegods, at han har Ret til at inddrage deres Jord. Disse Grunde have for mig været fuldstændig tilstræffelige til ikke at tænke paa at bringe i Forslag at have Bestemmelserne om Præmien i Lovene af 19de Febr. 1861 og 21de Marts 1864. En anden Veie, som da laa nær for Tanken, var den at sige, at naar denne Bestemmelse, hvis Maal er at være til Fordeel for Gaardbrugere i Almindelighed, saldt haardt paa hver tiende Familie, burde de ni andre Familier i Forbindelse med Godseieren, som ogsaa drager

sin Fordeel deraf, bære nogen Udgift for at komme den tiende Familie til Hjælp, saaledes at man altsaa paabød en vis Procentafgift ved hvert Salg i Dverensstemmelse med Loven af 19de Febr. 1861 til Fordeel for den tiende Fæstefamilie paa den Maade, som man nærmere maatte komme overeens om; men denne Veie har ogsaa sin store Betænelighed, idet den nemlig vilde medføre en sølelig Byrde paa Afhændelsen til Selveiendom, hvorfor det kunde befrygtes, at man derved vilde hemme den gode Virkning af Loven af 19de Febr. 1861. Heller ikke denne Veie har jeg derfor troet at kunne bringe i Forslag; men derimod har jeg tilladt mig at foreslaae, at naar en Gaard udtages af Godseieren til fri Raadighed i Dverensstemmelse med den nævnte Lov, skal den sidste Fæstefamilies Børn, Sted-, Pleie- eller Svigerbørn, forsaavidt saadanne findes, være berettigede til af Statskassen at modtage, ikke nogen Forcering, ikke nogen directe Dpoffrelse af Staten, men et Laan til Kjøbet af en Eiendom til Beløb af idetmindste Halvdelen af Taxationssummen af den Eiendom, Bedkommende kjøber, i det Høieste 3,000 Rd. imod Sikkerhed enten paa 1ste eller 2den Prioritet i denne Eiendom, dog saaledes, at Summen, forsaavidt den kommer til at staae i 2den Prioritet, ikke i Forbindelse med den 1ste Prioritet overstiger $\frac{3}{8}$ af Eiendommens Taxationsværdi. Det skulde, som sagt, kun være et Laan, og jeg bringer ikke i Forslag, at det skulde være rentefrit, men 4 pCt. rentebærende, og kun uopsigeligt i 30 Aar. Jeg tør ikke vurdere den Hjælp, man herved vil yde den 10de Fæstefamilie, særdeles høit; jeg vilde ønske, at jeg saae Midler til paa en endnu virksommere Maade at komme den til Hjælp fra Statens Side; men jeg troer, at der herved dog altid vil gives Noget, og at det vil tilveiebringes paa en saadan Maade, at Staten ikke derved gjør nogen directe Dpoffrelse, medens paa den anden Side de Godder, der komme ud af Lovene af 19de Febr. 1861 og 21de Marts 1864, ikke lide noget Afbræk derved. Med disse foreløbige Bemærkninger skal jeg anbefale mit Forslag til det ærede Things Opmærksomhed.